

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

BRNO 1980

Von Bedeutung ist darunter eine Kollektion geschliffener neolithischer und äneolithischer Steinindustrie, einige Grabkomplexe der Glockenbecherkultur, das Inventar von zwei reichen latènezeitlichen Gräbern aus Ždánice und Dražůvky, eine mittelalterliche Aquamanile und die Kollektion an Bronzeindustrie aus der Slowakei.

LIDSKÁ KOŠTRA VE ŠTĚRKOVNĚ U DOLNÍCH VĚSTONIC

/okr. Břeclav/

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

Při příležitosti měřičice štěrkovny. p. lings tav západně Dolních Věstonic byla 15.5. 1977 zač hrána ve stěně před poskupující štěrkou bagru neúplně lidská koštra v mělce zahloubeném objektu s černavou sazovitou výplní dna. Ležela v ní v natáženého poloze od západu k východu, zády vzhůru. Byla velmi špatně dochována, nedoprovázely ji žádné průvodní předměty v bezprostředním okolí a neumožňoval a ani žádná jiná zjištění. Spíše než o pohřeb šlo patrně o násilné nebo nahodilé uložení mladšího dospělého jedince.

Menschliches Skelett in der Schottergrube bei Dolní Věstonice /Bez. Břeclav/. In der Schottergrube südlich der Gemeinde wurde am 15.5. 1977 in der Wand vor der fortschreitenden Förderung des Baggers ein unkomplettes Skelett in einem leicht eingetieftem Objekt mit schwarzer rassistischer Ausfüllung geborgen. Es war in Strecklage von West nach Ost, mit dem Rücken nach oben, schlechterhalten, ohne Begleitmaterial und ermöglichte keine Feststellungen über die Bestattung. Es handelte es sich vermutlich um eine zufällige od erge wal t t i g B e i s e t z u n g i n e s j u n g e r e n e r w a c h s e n e I n d i v i d u u m .

POUŽITÍ LASEROVÉ MIKROSPEKTRÁLNÍ ANALÝZY PRO HODNOCENÍ ARCHEOLOGICKÉHO MATERIÁLU

Ladislav Págo, AÚ ČSAV Brno

Bližší poznání archeologického materiálu bylo předmětem zájmu již v minulém století. Aplikace přírodních věd v historických oborech, např. v klasické archeologii, se týkala zejména chemických analýz nalezených předmětů. V množství zahraničních prací o chemických rozbořech jsme však v té době nezůstali pozadu ani u nás¹. Byly uveřejněny nejen výsledky analýz, ale současně hledány i vztahy a souvislosti mezi chemickým složením zkoumaných předmětů i místem a dobou jejich vzniku. Přes veškerou snahu nebylo možno najít bližší souvislosti. To bylo pochopitelně podmíněno stavem existujících analytických metod, zařízení a přístrojů, které nemohly přinést uspokojivé výsledky. S rozvojem vědy a techniky došlo však v tomto směru ke značnému pokroku, jenž umožňuje získávání podrobnějších a dokonalejších informací o studovaném materiálu a pomáhá tak do značné míry při řešení problematiky určitého kulturního období.

Dosud prováděné spektrální analýzy archeologického materiálu byly především zaměřeny na vodivé materiály, tedy hlavně na předměty kovové a přinesly mnoho důležitých a zajímavých poznatků o jejich složení, technologii, způsobu výroby, obchodních cestách a stycích v pravěku, provenienci kovu nebo hotových výrobků a podobně. Pro studovaný materiál možno však použít jen takové analytické metody, které by zkoumaný předmět nepoškozovaly. Tomu odpovídá např. zmíněná metoda spektrálně analytická, zvláště pak laserová mikrospektrální analýza, která se s výhodou uplatňuje i u materiálů nevodivých. Předností těchto analytických metod je, že je lze považovat za metody nedestruktivní, neboť zásah na materiálu a jeho spotřeba při vlastní analýze jsou prakticky zanedbatelné.

V našem výzkumu bylo obou uvedených metod pokusně použito při studiu chemického složení některých keltských kovových nálezů, tj. zlatých, stříbrných a měděných mincí, kovových drátků a zlatých šperků a současně bylo zjišťováno i složení obsahu tavících tyglíků a licí formy. Kromě hlavních prvků byly sledovány i doprovodné a stopové prvky s cílem zjistit chemismus, případně technologii výroby předmětů, provést srovnání stejných předmětů z různých lokalit, příp. posoudit provenienci kovů v hotových výrobcích nebo použitých surovinách. Z dosažených výsledků pomocí laserové mikrospektrální analýzy vyplývá, že např. tavící tyglíky podle obsahu zjištěných prvků, především mědi a zinku, byly používány k přípravě měděné suroviny /slitiny/. Přítomnost stříbra a mědi byla prokázána jen u licí formy a lze tedy předpokládat, že forma byla naposledy používána k lití stříbra, slitiny stříbra a mědi, resp. mědi se stříbrem. To je také v souladu s obsahem prvků zjištěných u analyzovaných měděných případně stříbrných předmětů².

Je vhodné poznamenat, že v případě analýz vzorků z keramického materiálu nebyly na vnitřních stěnách předmětů patrný pouhým okem žádné stopy zbytků kovu, strusky a podobně. Pro ověření či potvrzení re - produkovatelnosti získaných výsledků byla laserové mikrospektrální analýze podrobena opakovaně různá mís-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné